

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย ตัวแปรผลซึ่งเป็นตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ ประสิทธิภาพการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทย สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายการจัดบริการ ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านการบูรณาการ ส่วนตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น ตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 4 ตัวแปร คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจก-บุคคล และการกระตุ้นเขาวงกตปัญญา ส่วนตัวแปรแฝงภายในประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านแรงจูงใจในงาน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร คือ ความสำเร็จในงานที่ทำ การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน สภาพการทำงาน 2) ด้านการสื่อสารในองค์การ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร คือ การสื่อสารจากระดับบนลงล่าง การสื่อสารจากระดับล่างขึ้นบน การสื่อสารตามแนวนอน 3) ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร คือ กลยุทธ์ต้นทุนต่ำ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง กลยุทธ์มุ่งเน้น

2. ผลการการตรวจสอบโมเดล พบว่า

2.1 โมเดลการวัด มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นอิทธิพล เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาได้จากค่าดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 114.619$ $df = 93$ $\chi^2/df = 1.232$ $p = 0.063$ $CFI = 0.995$ $TLI = 0.992$ $RMSEA = 0.023$ $SRMR = 0.024$

2.2 จากการวิเคราะห์ตัวแปร พบว่า ตัวแปรแฝง (ทุกตัว) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลในการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ โดยมีขนาดอิทธิพลเชิงบวกเรียงจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ อิทธิพลทางตรงได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ (0.451) ด้านการสื่อสารในองค์กร (0.302) ด้านแรงจูงใจในงาน (0.174) และขนาดอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (0.697) ด้านแรงจูงใจในงาน (0.098) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนของประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยได้ ร้อยละ 64.70

3. ผลการยืนยันโมเดลการวิจัยกับผู้มีส่วนได้เสียและให้ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบายในการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชน จากการวิเคราะห์ตัวแปร พบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านแรงจูงใจในงาน ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ หน่วยงานในระดับนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผู้บริหารของโรงพยาบาลชุมชนควรให้ความสำคัญมุ่งนำการจัดการเชิงกลยุทธ์ และนำองค์ประกอบของกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง กลยุทธ์มุ่งเน้น และกลยุทธ์ต้นทุนต่ำ มาปรับปรุงประสิทธิผลองค์กร และข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ การบูรณาการทำงานด้านการแพทย์แผนไทยร่วมกับสหวิชาชีพ การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยแพทย์แผนไทย ตลอดจนกำหนดกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะอธิบายตามสมมติฐานดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) พบว่า โมเดลการวิจัยมีความตรงเชิงโครงสร้างและมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 114.619$ $df = 93$ $\chi^2/df = 1.232$ $p = 0.063$ CFI = 0.995 TLI = 0.992 RMSEA = 0.023 SRMR = 0.024 โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1.1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างโมเดลในการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัวที่ผ่านการทบทวนด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบ จึงทำให้โมเดลการวัดมีความตรงและมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเองและได้อธิบายให้กลุ่มผู้ช่วยวิจัยเข้าใจในการเก็บแบบสอบถามตลอดจนขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ตามข้อตกลงของการใช้สถิติขั้นสูงมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างในการวิจัย

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการปรับโมเดล (Modification indices) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรเชิงสาเหตุที่สัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเหมาะสม และสามารถลดความคลาดเคลื่อนข้อผิดพลาดในการสรุปผลการวิจัย

2. ตัวแปรเชิงสาเหตุด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในงานการสื่อสารในองค์กร และการจัดการเชิงกลยุทธ์ ที่นำมาศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการ
สุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล
การจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชน โดยมีค่าอิทธิพล
ทางอ้อม เท่ากับ 0.697 ที่ระดับ 0.01 อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็นเพราะพฤติกรรมของผู้นำ
ของโรงพยาบาลชุมชน แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการ
บริหารจัดการหรือการทำงานที่เป็นระบบ ทำให้เกิดการปฏิบัติงานส่งถึงผลการปฏิบัติงาน
ที่มีประสิทธิผลตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรรา โพธิ์พุ่ม (2556) ได้ศึกษา
เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) พบว่า
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานและประสิทธิผลของโรงพยาบาล

2.2 แรงจูงใจในงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพ
ด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการ
สุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงสูงเป็น
อันดับสาม เท่ากับ 0.174 ที่ระดับ 0.01 อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็นเพราะโรงพยาบาลชุมชน
มีการสร้างแรงจูงใจในงาน และให้ความสำคัญในความสำเร็จในงานที่ทำของบุคคล
การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน และสภาพการทำงาน ทำให้
แรงจูงใจงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดบริการสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ฉัตรรา โพธิ์พุ่ม (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของ
โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจในงานเป็นปัจจัยที่ส่งผล
ต่อประสิทธิผลของโรงพยาบาล

2.3 การสื่อสารในองค์การ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพ
ด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารในองค์การ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล
การจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย ของโรงพยาบาลชุมชน โดยมีอิทธิพล
ทางตรงสูงเป็นอันดับสอง มีค่าเท่ากับ 0.302 ที่ระดับ 0.01 อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็น
เพราะโรงพยาบาลชุมชน มีระบบการสื่อสารภายในองค์การที่ช่วยสร้างความเข้าใจ
ในนโยบายของการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุ
เป้าหมายที่วางไว้ โดยมีทั้งการสื่อสารจากบนมาล่าง การสื่อสารจากล่างขึ้นบนและ

การสื่อสารตามแนวนอน ซึ่งโรงพยาบาลส่วนใหญ่ได้ปรับใช้ตามสถานการณ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพบรรลุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yates (2006) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการสื่อสารภายในองค์กร พบว่าปัจจัย ด้านการสื่อสารภายในองค์กร มีผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานขององค์กร

2.4 การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลชุมชน โดยมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 0.451 ที่ระดับ 0.01 อภิปรายผลได้ว่า อาจเป็นเพราะเนื่องจากปัจจุบันโรงพยาบาลชุมชน ได้นำเอากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้นำเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขัน องค์กรต้องอาศัยผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์เชิงกลยุทธ์ สามารถบริหารจัดการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขียวภา ปฐมศิริกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองปัจจัยความสำเร็จการจัดการธุรกิจบริการสุขภาพของโรงพยาบาลในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการธุรกิจบริการสุขภาพที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของโรงพยาบาล ประกอบด้วย ปัจจัยกลยุทธ์ ปัจจัยระบบบริหารจัดการและปัจจัยการบริหาร ทรัพยากรบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการจัดการองค์กร

จากผลการตรวจสอบโมเดลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านแรงจูงใจในงาน ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านจัดการเชิงกลยุทธ์ ต่างมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย อย่างไรก็ตามจากโมเดลการวิจัย สามารถอธิบายความสำคัญและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 หน่วยงานในระดับนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงพยาบาลชุมชน ที่จะส่งเสริมและพัฒนากิจการบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชน ควรให้ความสำคัญมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และนำกลยุทธ์ แต่ละองค์ประกอบมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

1.1.1 ตัวแปรด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (β) เรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง กลยุทธ์มุ่งเน้น และกลยุทธ์ต้นทุนต่ำ ดังนั้น

1) ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล สามารถนำเอากลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้วยการเสนอคุณค่าใหม่ๆ ให้กับผู้รับบริการ เช่น การจัดการบริการที่มีคุณภาพส่งมอบถึงที่บ้านเดลิเวอรี่ (Delivery service) การเยี่ยมบ้านเชิงรุก หรือการให้บริการนอกเวลาราชการ นอกจากนี้ โรงพยาบาลควรมียาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มาตรฐานอย่างหลากหลายชนิด และรูปแบบการบรรจุ (Packing) ที่สวยงาม สะดวก และสามารถใช้งานได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล สามารถนำเอากลยุทธ์มุ่งเน้นด้วยวิธีการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้รับบริการสุขภาพในทุกกลุ่มวัย ด้วยการให้ความสำคัญและรวดเร็วในการเข้าถึงบริการสุขภาพโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นบัตรเข้ารับบริการ อาจให้ผู้รับบริการสามารถเลือกใช้บริการแบบคู่ขนาน มีขั้นตอนของการรอรับบริการ ถึงขั้นตอนการรับคำแนะนำก่อนกลับที่ใช้เวลาไม่นาน และให้บริการที่เป็นกันเองอบอุ่นใจเมื่อมารับบริการทุกครั้ง

3) ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล สามารถนำเอากลยุทธ์ต้นทุนต่ำด้วยวิธีการบริหารจัดการต้นทุนในการจัดบริการสุขภาพในโรงพยาบาลให้มีต้นทุนต่ำ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบด้านค่าใช้จ่าย เช่น โรงพยาบาลสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ ได้แก่ การแพทย์พื้นบ้านการแพทย์แผนไทยมาใช้ในจัดบริการสุขภาพหรือส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเพื่อการลดต้นทุนด้านการซื้อวัตถุดิบในการผลิตยาสมุนไพร ตลอดจนลดการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ ด้วยการพัฒนาการผลิตเองของโรงพยาบาลบางรายการตามศักยภาพเพื่อไว้ใช้ในการจัดบริการ

ด้านการแพทย์แผนไทยเองในโรงพยาบาล

2. ปัจจัยด้านการสื่อสารในองค์การ มีอิทธิพลทางตรงมากอันดับสอง ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

2.1 ตัวแปรด้านการสื่อสารในองค์การ ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (β) เรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ การสื่อสารจากระดับบนลงล่าง การสื่อสารจากระดับล่างขึ้นบน และการสื่อสารตามแนวนอน และนำการสื่อสารในองค์การมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล ควรให้ความสำคัญสามารถ นำเอาการสื่อสารจากระดับบนลงล่าง มาใช้บริหารในการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย เพราะนโยบายการจัดบริการสุขภาพรวมถึงการสื่อสารจากระดับผู้บริหารไปยัง ผู้ปฏิบัติ ทั้งที่เป็นนโยบาย กลยุทธ์ แผนงานและโครงการ โรงพยาบาลควรมีการชี้แจง เกี่ยวกับวิธีการทำงานในระดับต่างๆ ให้มีความชัดเจนและการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ ที่รวดเร็ว ก็จะสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงพยาบาล

2.1.2 ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารจากระดับล่างขึ้นบน เพราะการสื่อสารหรือการส่งข้อมูลจากระดับผู้ปฏิบัติไปยังผู้บริหาร ทำให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการปรึกษา ทั้งเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลต่อการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหากับผู้บังคับบัญชา ตลอดจนการเข้าพบผู้บริหารควรมีช่องทางที่หลากหลายวิธี และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน สามารถเข้าปรึกษาผู้บังคับบัญชาได้โดยอิสระสะดวก

2.1.3 ผู้บริหารหรือทีมนำโรงพยาบาล ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารตามแนวนอน เพราะการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลในระดับผู้ปฏิบัติหรือ ดำรงตำแหน่งอยู่ ในระดับเดียวกันในโรงพยาบาล ทำให้มีการเรียนรู้การทำงานอย่าง เป็นกันเอง ก่อเกิดความสามัคคี จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาล

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ การบูรณาการทำงานด้านการแพทย์แผนไทย ร่วมกับสหวิชาชีพ การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยแพทย์แผนไทย องค์ความรู้หมอบ้าน ตลอดจนกำหนดกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนา

อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยในปัจจุบัน และอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาระบบบริการแพทย์แผนไทย ภายใต้กรอบของนโยบายกระทรวงสาธารณสุขโดยสามารถนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยและนำการจัดการเชิงกลยุทธ์มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการจัดบริการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ที่จะพัฒนาความเป็นเลิศ ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) ดังนี้

1.1 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ในโครงการระบบบริการสุขภาพการใช้บริการการแพทย์แผนไทยและยาสมุนไพร ครอบคลุมบูรณาการผสมผสานให้เป็นการแพทย์คู่ขนานเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของประเทศให้เพิ่มมากขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิ มีระบบส่งต่อ เพื่อให้การพัฒนาระบบบริการสุขภาพมีคุณภาพและมาตรฐานในการจัดบริการสุขภาพ

1.2 ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical & Wellness Hub) /เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในโครงการศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ด้านบริการสุขภาพทางเลือก (Alternative Health Service) ให้เป็นบริการเพิ่มมูลค่าในธุรกิจบริการสุขภาพของประเทศไทย การบริหารและขับเคลื่อนนโยบายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) โดยไม่เกิดผลกระทบต่อระบบสุขภาพไทยและให้สอดคล้องกับการจัดบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่องในอนาคต

1.3 ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical & Wellness Hub) /เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในโครงการศูนย์กลางบริการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพรไทย (Product Hub) สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพรไทยเพื่อใช้ในการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ และส่งเสริมผลิตภัณฑ์สมุนไพรสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

2. การจัดโครงสร้างการบริหารในโรงพยาบาลให้สอดคล้องกับงานแพทย์แผนไทย เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการสื่อสารองค์การและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

3. ควรมีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับสหวิชาชีพเพื่อให้มีการเชื่อมโยงการทำงานในมิติองค์รวมของการดูแลสุขภาพ ตลอดจนเป็นการสร้างการยอมรับของผู้ใช้บริการในการรักษาโรค และการฟื้นฟูสุขภาพเชิงรุกนอกสถานบริการให้เกิดความต่อเนื่องในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง และการดูแลสุขภาพของประชาชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาล โดยศึกษาในภาคอื่นๆ หรือระดับประเทศ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยภายนอกด้านอื่นๆ เช่น นโยบายและงบประมาณของประเทศ ที่อาจจะมีผลต่อประสิทธิผลการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี